
Література:

1. Річка Серет. ULR: <https://moyaosvita.com.ua/geografija/richka-seret/> (дата звернення: 03.02.2022)
2. Царик Л., Царик П., Царик В. Заповідні гідрологічні об'єкти: їх стан і роль в умовах посиленого антропогенезу і аридизації клімату. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Географія. 2020. №2 (49). С. 194–204.
3. Василюк О., Драпалюк А., Парчук Г., Ширяєва Д. Виявлення територій, придатних для оголошення об'єктами природно-заповідного фонду. Львів, 2015. 80 с.
4. Царик Л.П., Царик П.Л., Кузик І.Р., Царик В.Л. Природокористування та охорона природи у басейнах малих річок: монографія. Тернопіль: СМП «Тайп», 2021. 162 с.
5. Площі перспективних заповідних територій у Тернопільській області. ULR: <http://ecoternopil.gov.ua> (дата звернення: 9.02.2022).

Андрій ШУМ, студент

Науковий керівник: **к. біол. н., доц. Лісова Н. О.**

ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Проблема формування у дітей свідомого ставлення до природи та своєї поведінки у ній, екологічної культури на сьогодні в Україні набуває особливої актуальності та значущості, є предметом вивчення освітніх установ, одним із яких заклад дошкільної освіти.

Заклад дошкільної освіти є початковою ланкою для формування екологічної культури, засвоєння та набуття екологічних знань дітьми. Саме період дошкільного дитинства важливий для усвідомлення себе невід'ємною часткою живої природи, своєї ролі та значущості в збереженні її цілісності. Дошкільний вік є найпродуктивнішим етапом засвоєння екологічних знань, тому що діти сприймають природу емоційно.

У Базовому компоненті дошкільної освіти України в освітній лінії «Дитина у природному довкіллі» передбачено сформованість у дітей старшого дошкільного віку знання про необхідність дотримання правил доцільного природокористування, чистоти природного довкілля, ощадливого використання природних багатств, використання води, електричної та теплової енергії в побуті; прикладає зусилля зі збереження, догляду та захисту природного довкілля ра Базовим компонентом дошкільної освіти в Україні екологічна культура є складником особистісної культури дошкільника.

У Концепції екологічної освіти та виховання України серед завдань дошкільного виховання визначено формування бережного ставлення до природи, морально-ціннісної орієнтації особистості. Цінності є необхідною передумовою розуміння сутності природи, переосмислення власної поведінки в межах гуманістично-спрямованих орієнтирів щодо природи. Тому основним предметом бережного ставлення до природи дошкільників має стати формування суб'єктивного відображення універсальної цінності природи. Формування екологічної культури особистості, екологічного мислення, свідомості, екологічних знань та навичок є метою екологічної освіти. Отже, екологічне виховання повинно становити цілісну систему, мусить мати на меті формування в дитини світогляду, заснованого на уявленні про єдність із природою [2].

У Законі України «Про дошкільну освіту» розкривається сутність екологічної культури як провідної у формуванні особистості дитини, наголошується потреба у формуванні екологічної культури дітей. Згідно Закону зміст освіти має бути ґрунтом для становлення людини, а методи для досягнення цієї мети повинні відповідати віковим особливостям.

Аналізуючи значну кількість нормативно-правових документів щодо екологічної освіти, можна говорити про те, що практичні методиками щодо формування екологічної культури у дітей дошкільного віку розроблені слабо.

Проблема формування у дітей свідомого ставлення до природи та своєї поведінки у ній, екологічної культури на сьогодні в Україні набуває особливої актуальності та

значущості, є предметом вивчення освітніх установ, одним із яких заклад дошкільної освіти.

Екологічне виховання – формування в людини свідомого сприйняття навколишнього світу, почуття особистої відповідальності за діяльність, що так чи інакше пов'язана з перетворенням навколишнього середовища природного, впевненості в необхідності дбайливого ставлення до Природи, розумного використання її багатств. Більшість дослідників (Н. Вахняк, А. Божко) вважають, що екологічне виховання потрібне для посилення у дітей дошкільного віку відчуття відповідальності за природу рідного краю, виховати їх дбайливими, бережливими та чуйними, навчити надавати посильну допомогу дорослим у збереженні природного середовища, що є основою формування екологічної культури дошкільника [4].

Екологічне виховання утворює сферу екологічної освіти, що потребує практичного застосування, а саме залучення дитини до екологічної діяльності. З цього випливає, що екологічна освіта – це складний процес навчання, виховання і розвитку особистості, спрямований на формування системи наукових та практичних знань і умінь, ціннісних орієнтацій, поведінки і діяльності, які забезпечують відповідальне ставлення до навколишнього і соціоприродного середовища та здоров'я, метою якого є процес становлення екологічної культури [3].

Основу екологічної культури становлять елементарні знання про природу:

- орієнтування у найближчому природному середовищі;
- усвідомлення життєво необхідних потреб живих істот в умовах існування;
- ознайомлення з елементарними відомостями про взаємозв'язки живої природи, значення її в житті людини.

Пізнання дітьми природи відбувається під час активної діяльності, коли вони оволодівають уміннями бережливого ставлення до її об'єктів, збереження та створення умов для їх нормального співіснування [1].

Отже, вже з дошкільного віку дітям можна і необхідно прищеплювати любов до навколишнього середовища, вміння оберігати «зелених друзів» та примножувати багатства. Ось

чому на перший план виходить така галузь педагогіки, як екологічне виховання взагалі та дошкільників зокрема.

Екологічне виховання — це цілеспрямоване формування у людей різного віку екологічного мислення, екологічних, моральних, правових поглядів на природу і місце в ній людини. Його мета — формування особистості, здатної вільно орієнтуватися в природоохоронній ситуації.

Перед педагогами стоїть завдання — виховати підростаюче покоління у традиції гармонійного співіснування з природою, раціонального використання та відтворення її багатств, у психологічній готовності оберігати природні цінності.

Екологічне виховання дошкільників, як відомо, ґрунтується на засвоєнні дітьми системи знань про природу, про існуючі в ній зв'язки і залежності, на усвідомленні впливу діяльності людини на природу. Але щоб виховати у дітей гуманне ставлення до природи, важливі не лише знання, а й виховання гуманних почуттів, позитивного досвіду у спілкуванні з природою. В.Сухомлинський наголошував на необхідності вводити малюка в навколишній світ природи так, щоб кожний день він відкривав в ньому для себе щось нове, щоб ріс дослідником, щоб кожен крок його був мандрівкою до живих джерел природи, облагороджував серце і загартовував волю.

Література:

1. Базовий компонент дошкільної освіти України. Волкова В. А., Барсук С. О. Педагогічні умови екологічного виховання дітей старшого дошкільного віку. Збірник наукових праць «Педагогічні науки». Херсон. №75 (Том 2). С. 11-15

2. Бондаренко О.А. Концепції екологічної освіти у Законі України «Про дошкільну освіту». Екологічна мандрівка. Бібліотечка вихователя дитячого садка, 2013. № 3-4. С. 87-89.

3. Воронкова Л. Дошкільне виховання в системі неперервної екологічної освіти й виховання в умовах НВК. Сучасна школа України, 2011. №12. С. 86- 88.

4. Колток Л. Формування екологічної культури учнів початкової школи як психолого-педагогічна проблема. Збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного пед. університету ім. І. Франка. 2012. Вип. 1. С. 115-122.

5. Курняк Л. Екологічна культура: поняття та формування. Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна», 2015. №10. С. 48-51.

Назар ДМИТРИШИН, студент
Науковий керівник: **к. геог. н., доц. Новицька С.Р.**

СТРУКТУРА НАСАДЖЕНЬ ЛІСІВ КРАСНЯНСЬКОГО ЛІСНИЦТВА ПРИРОДНОГО ЗАПОВІДНИКА «МЕДОБОРИ»

Згідно з геоботанічним районуванням України територія Краснянського лісництва природного заповідника «Медобори» належить до Подільсько-Придніпровської підпровінції Східноєвропейської провінції Європейсько-Сибірської лісостепової області [4]. Ця підпровінція характеризується переважанням серед природної рослинності дубово-грабових та дубових лісів. Західна частина цієї підпровінції належить до Тернопільського (Західноподільського) геоботанічного округу дубово-грабових та дубових лісів і лучних степів. Тернопільський геоботанічний район займає північну частину лісництва [1].

Площа Краснянського лісництва становить 3577 га. Лучна рослинність займає близько 2,5%, степова – біля 0,9%, чагарникові угруповання природного походження – 0,3% (площа чагарникових угруповань зростає). Водойми займають 0,36%. Вища водна рослинність в них здебільшого не розвинена. Решта території зайнята в основному дорогами та культурною рослинністю (орні землі, сади тощо), яка на частині площі поступово трансформується у природні рослинні угруповання.

Ліси Краснянського лісництва представлені переважно ценозами з домінуванням граба звичайного (*Carpinus betulus*), дуба звичайного (*Quercus robur*), ясена звичайного (*Fraxinus excelsior*) (рис. 1). Ці види домінують у різних поєднаннях, але майже завжди участь граба в деревостані є високою, тоді як ліси без істотної участі дуба та ясена займають не значну площу. Звичайними видами у лісах заповідника є береза повисла (*Betula*